

5.5.2026

KAUPAN LIITON KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta (HE 47/2026 vp)

Kaupan liitto ry (jälj. Kaupan liitto) kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto sekä tulla kuultavaksi eduskunnan talousvaliokuntaan otsikkoasiassa.

1. Yleiset huomiot

Kaupan liitto ry (jälj. Kaupan liitto) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Kaupan liitto osallistui hallituksen esityksen valmistelleen työryhmän työskentelyyn jäsenenä ja kiittää oikeusministeriötä sekä muita työryhmän jäseniä hyvästä yhteistyöstä kansallisen täytäntöönpanon valmistelun yhteydessä.

Kaupan liitto pitää esitetyn sääntelyn tarkoituksia kannatettavana. Harhaanjohtavan ympäristö- ja kestävyysmarkkinoinnin ehkäiseminen on tärkeää sekä kuluttajien luottamuksen parantamiseksi että asianmukaisesti toimivien yritysten kilpailukyvyyn edistämiseksi. Samoin myös tavaroiden korjattavuuden edistäminen on kannatettavaa. Valitettavasti molemmat direktiivit, joita nyt ehdotetuilla säädöksillä täytäntöön pannaan sisältävät paljon tulkinnanvaraisia määritelmiä sekä epäselviä velvoitteita elinkeinonharjoittajien näkökulmasta, mikä vaikeuttaa huomattavasti uuteen lainsäädäntöön valmistautumista sekä selkeiden toimintamallien ja -ohjeistusten laatimista. Kaupan liitto kantaa huolta kuluttajansuojalainsäädännön monimutkaistumisesta, selkeyden häviämisestä sekä elinkeinonharjoittajien velvoitteiden lisääntymisestä. Etenkin erilaisten tiedonantovelvoitteiden jatkuva lisääminen ei ole kuluttajienkaan näkökulmasta perusteltua tietomäärän kasvaessa sellaiseksi, ettei sitä ole mahdollista helposti sisäistää ja hallita. Tulkinnanvaraisuus lainsäädännön käsitteissä voi johtaa myös jäsenvaltioiden erilaisiin kansallisiin tulkintoihin, mikä on erittäin haitallista sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. **Kaupan liitto peräänkuuluttaa lainsäädännön tulkintaohjeiden tarkeyttä ja pikaista julkaisemista.**

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin merkintöjä ja väittämiä koskeva sääntely on luonteeltaan pitkälti tuotteisiin ja pakkauksiin sekä muuhun markkinointimateriaaliin kohdistuvaa. Tuotelainsäädännössä on usein huomioitu tällainen erityispiirre säätämällä jo markkinoille saatettujen tuotteiden osalta mahdollisuudesta myydä tuotteet niiden (mahdollisesti uuden sääntelyn näkökulmasta) puutteellisten tai virheellisten merkintöjen estämättä. Nyt ehdotetun kansallisen sääntelyn taustalla oleva direktiivi ei huomioi tätä, mikä voisi johtaa merkittäviin taloudellisiin ja ympäristönkin kannalta kielteisiin vaikutuksiin. **Tämän takia on äärimmäisen tärkeää, että jo markkinoille saatetuille hyödykkeille ja niiden pakkauksille esitetään valtioneuvoston asetusluonnoksessa 6 kk siirtymäaika tietyille velvoitteille.**

5.5.2026

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpanosta

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Ehdotettavien muutosten tavoitteena on yhtäältä lisätä kuluttajien tietämystä hyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja siten helpottaa ympäristön kannalta kestävien kulutusvalintojen tekemistä sekä toisaalta puuttua nykyistä tehokkaammin totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväittämien esittämiseen. Tavoitteet ja tarkoitus sääntelyn taustalla ovat kannatettavia. Harhaanjohtavaan ja totuudenvastaiseen (ympäristö) markkinointiin on jo nykyisinkin voitu puuttua markkinointia ja menettelyä asiakassuhteessa koskevan lainsäädännön pohjalta ja nähdäksemme nykyinen lainsäädäntö olisi sinänsä ollut riittävää ja sen noudattamista on kuluttajansuojaviranomaisen toimesta myös valvottu. Lainsäädännön tulkinta-avuksi on olemassa myös kuluttajansuojaviranomaisen kattavaa ohjeistusta. Nyt ehdotettavat lisäykset kuluttajansuojalakiin markkinointia ja menettelyä asiakassuhteessa koskevaa sääntelyyn voivat parhaimmillaan täsmentää nykytilaa. Osa sääntelystä on kuitenkin tulkinnanvaraista ja tulee viemään aikaa, ennen kuin tulkintakäytännöt ovat muodostuneet ja vakiintuneet.

6 b §:ssä ehdotetaan kiellettäväksi ympäristöväittämät tulevasta ympäristönsuojelullisesta tasosta ellei sen tueksi ole esittää selkeitä, puolueettomia ja julkisesti saatavilla olevia sitoumuksia. Pykälän kaksi ensimmäistä momenttia täsmentävät elinkeinonharjoittajien esittämille väittämille asetettuja vaatimuksia ja asettavat lain tasolla uusia velvoitteita elinkeinonharjoittajille, vaikka jo nykyisinkin on käytännössä edellytetty tulevaisuusväittämien tueksi suunnitelmaa tavoitteiden toteuttamiseksi. Ulkopuolisen asiantuntijan todentamisen vaatimus samoin kuin tämän tekemien havaintojen julkisuusvaatimus lisäävät elinkeinonharjoittajien hallinnollista taakkaa. Kaupan liitto pitää hyvänä, että suunnitelma voi kuitenkin olla osana elinkeinonharjoittajan muuta kestävyysraportointia, jolloin ylimääräistä hallinnollista taakkaa pystytään mahdollisesti rajaamaan.

6 b §:n lopuksi on otettu ympäristöväittämän määritelmä. Sääntelyratkaisu, jossa tämän yleinen määritelmä on osana tulevaisuusväittämiä koskevaa pykälää ei ehkä ole optimaalisin sen ymmärtämisen näkökulmasta. Ympäristöväittämän määritelmä on varsin laaja ja kattaa sanamuotonsa sekä perustelutekstien mukaisesti myös yrityksen markkinointinimet, nimen sekä tuotenimen. Sääntelyn suhde esimerkiksi tavaramerkkilainsäädäntöön voi osoittautua käytännössä haastavaksi ja mikäli määritelmää yhdessä valtioneuvoston asetuksessa asetettavien ehdottomien markkinointikieltojen kanssa tulkitaan laajasti, voi sillä olla merkittäviä vaikutuksia yritysten toiminnan näkökulmasta. Esimerkiksi yrityksen vakiintuneen, rekisteröidyn nimen tai tuotenimen käyttäminen voi estyä. Olisi tärkeää, ettei tulkintakäytäntö tältä osin muodostu liian laajaksi vaan sääntelyllä puututtaisiin vain selkeisiin tilanteisiin, joissa nimen käytöstä ja asiayhteydestä voi tosiasiallisesti muodostua kuluttajille harhaanjohtava mielikuva perusteettomasta ympäristöystävällisyydestä.

Merkittävimmät muutokset markkinointia koskevaan sääntelykokonaisuuteen sisältyvät kuitenkin ehdotukseen valtioneuvoston asetukseksi ja Kaupan liitto lausuu niistä jäljempänä tarkemmin. Tältä osin todettakoon, että on elinkeinonharjoittajien näkökulmasta haasteellista, että aivan keskeistä sääntelyä annetaan asetuksella lainsäädännön sijaan. On olennaisen tärkeää, että elinkeinonharjoittajille syntyy lakia lukiessaan riittävä ymmärrys siitä, että keskeiset markkinointia rajoittavat säännökset tulee tarkastaa asetuksesta. Kaupan liitto kuitenkin kiittää ministeriötä siitä, että valtioneuvoston asetusaluonnos valmisteltiin osaksi tätä nyt lausunnoilla olevaa kokonaisuutta.

5.5.2026

Elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvollisuuksia ehdotetaan myös laajennettavaksi. Kaupan liitto pitää valitettavana tätä jo vuosia jatkunutta EU-oikeuden kehityssuuntaa, jossa elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita lisätään. Tietomassan jatkuva lisääntyminen ei palvele myöskään kuluttajia, joiden on jo vaikea sisäistää kaikkea heille annettavaa informaatiota.

Vastaisuudessa elinkeinonharjoittajan olisi annettava kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä tietoa muun muassa tavaroiden kestävydestä ja korjattavuudesta. Etä- ja kotimyynnissä kuluttajalle tulisi antaa tietoa myös mahdollisista ympäristöystävällisistä toimitusvaihtoehdoista. Mitä ympäristöystävällisellä toimitusvaihtoehdolla tarkoitetaan, ei käy säädöksestä täsmällisesti irti. Mikä on tämän suhde yleisten ympäristöväittämien tekemisen kieltöön, jää epäselväksi.

Uutta olisi myös, että elinkeinonharjoittajien olisi merkittävä tavaroihin taikka niiden yhteyteen tieto määrätyn kaltaisesta tuottajan antamasta kestävyystakuusta käyttäen Euroopan komission määrittelemää yhdenmukaistettua merkintää. Vastaavasti myyjän lakisääteisestä virhevastuusta olisi annettava tieto käyttäen komission määrittelemää yhdenmukaistettua ilmoitusta. Muutoksilla pyritään lisäämään kuluttajien tietoisuutta heidän unionin laajuisista oikeuksistaan. Elinkeinonharjoittajille nämä tuovat lisävelvoitteita ja siten uutta hallinnollista taakkaa. Myymälöissä joudutaan pohtimaan, miten tiedonantovelvoitteet käytännössä toteutetaan ts. mikä määrä ilmoituksia ja mihin sijoitettuna on riittävää. Virhevastuuta koskeva ilmoitus on myös sisällöllisesti Suomessa haastava, kun kansallinen sääntely on virhevastuun osalta EU-sääntelystä poikkeava. Ilmoitus ei välttämättä paranna kuluttajien ymmärrystä vaan saattaa jopa sekoittaa kuluttajia. Ilmoituksen ja merkinnän ulkoasu on kuitenkin määritelty komission delegoidussa säädöksessä. Kaupan toimijoiden näkökulmasta on tärkeää, että sen ei tarvitse enää erikseen asettaa yhdenmukaistettua merkintää kuluttajien näkyville mikäli merkintä on tuottajan toimesta tehty tavaraan tai pakkaukseen.

Uusi 8 f § velvollisuudesta antaa tietoa ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten vertailusta lisää sekin elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvollisuuksia. Miten ja missä nyt säädettävät lisätiedot on kuluttajille annettava, jää epäselväksi. Tulisi olla riittävää, että tiedot löytyvät helposti esimerkiksi elinkeinonharjoittajan verkkosivuilta.

Tavarankauppaa koskevaan kuluttajansuojalain 5 lukuun ehdotetaan useita muutoksia. Elinkeinonharjoittajien näkökulmasta etenkin 18 §:n virheen oikaisua koskevan pykälän lisäys nimenomaisesta velvollisuudesta ilmoittaa kuluttajan oikeudesta valita tavarankorjaamisen ja virheettömän tavarankorjauksen välillä on haastava. Miten nimenomainen ilmoitus tulee käytännössä toteuttaa jää epäselväksi. Kaupan liiton arvion mukaan tällainen nimenomainen valintamahdollisuudesta muistuttaminen on omiaan lisäämään sitä, että kuluttajat valitsevat uuden tavarankorjauksen sijaan. Suomessa virhevastuun aikaa koskevaan sääntelyyn ei olla ehdottamassa muutoksia, jolloin korjaamisen valinnan tueksi ei ole uusia kannusteita. Kunnostetun tavarankorjauksen oikaisukeinona on jätetty kuluttajan nimenomaisen pyynnön varaan. Kiertotaloutta olisi edistänyt paremmin se, että kunnostetun tavarankorjauksen oikaisuna olisi ollut elinkeinonharjoittajalle oikeus.

18 a §:n muutoksilla ei aseteta elinkeinonharjoittajalle velvollisuutta antaa korvaava tavara käyttöön korjaamisen ajaksi, mitä Kaupan liitto pitää hyvänä. Ehdotuksella rajataan kuitenkin elinkeinonharjoittajan oikeutta periä maksua korvaavan tavarankorjauksesta. Käytännössä jo nykyisin korvaava tavara annetaan kuluttajalle veloitusetta, joten rajoituksen käytännön vaikutukset jäänevät rajallisiksi. On ennakoitavuuden näkökulmasta tärkeää, että arviointi

5.5.2026

siitä, onko jokin tavara arjen kannalta kuluttajille välttämätön, tehdään objektiivisin perustein eikä yksittäisen kuluttajan näkökulmasta.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja siirtymäaika

Kuten edellä on todettu, merkittävät muutokset kuluttajamarkkinointia koskevaan sääntelykokonaisuuteen ehdotetaan täytäntöönpantavaksi valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa mainitut menettelyt ovat aina kiellettyjä ilman erityistä kokonaisarviointia. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia sääntelyn selkeydelle, jotta elinkeinonharjoittajat voisivat tietää varmasti, mitkä menettelyt eivät ole sallittuja.

Asetusehdotus pitää sisällään keskeisiä määritelmiä, kuten kestävyysmerkinnän määritelmän. Ehdotettu määritelmä perustuu direktiivin sanamuotoon sekä resitaaliteksteihin. Valittavasti niiden perusteella ei voida tehdä yksiselitteistä tulkintaa siitä, mitä kaikkia merkintöjä pidetään sääntelyn mukaisena kestävyysmerkintänä. Erityisesti yhteiskunnallisten ominaisuuksien sisältyminen määritelmän piiriin laajentaa mahdollisen tulkinnan varsin laajaksi kun huomioidaan muualla ehdotuksessa yhteiskunnallisista ominaisuuksista lausuttu. Asetusehdotuksen perustelumuistiolounnoksessa on valmisteluvaiheessa pyritty esittämään mahdollisia rajoituksia kestävyysmerkinnän soveltamisalaan, mitä on pidettävä kannatettavana. Elinkeinonharjoittajien ja oikeusvarmuuden sekä ennakoitavuuden näkökulmasta on kuitenkin epätoivottavaa, että näin merkityksellisestä asiasta varsinainen lainsäädäntö ei sisällä yksiselitteistä määritelmää. Tulkintakäytäntö voi direktiivin täysharmonisaatioluonteesta huolimatta johtaa hyvin erilaisiin lopputuloksiin eri jäsenmaiden osalta, mikä vaikeuttaa elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia toimia samoja merkintöjä käyttäen useammassa jäsenvaltiossa. **Suomen tulee peräänkuuluttaa komissiolta tarkempia tulkintaohjeita määritelmän selventämiseksi mahdollisimman pikaisesti. Myös kansallisella tasolla tarvitaan valvovan viranomaisen ohjeistusta kestävyysmerkintöjä koskevan sääntelyn tulkinnasta mahdollisimman ennakkollisesti.**

Kestävyysmerkinnän määritelmä tulisi pitää hyvin rajattuna eikä esimerkiksi alkuperää tai tuotteen tuotesisältöä ilmaisevia merkintöjä tulisi pitää kestävyysmerkintänä. Samoin erilaiset hyväntekeväisyyttä tai tietyn toiminnan tukemista ilmaisevat visualisoinnit tulisi selkeästi rajata määritelmän ulkopuolelle.

Sertifiointijärjestelmälle asetetut vaatimukset ovat vaikeaselkoiset eikä työryhmytyöskentelyn aikana pystytty kartoittamaan, kuinka hyvin markkinoilla nykyisin käytössä olevat sertifiointiohjelmat täyttävät nyt asetettavat vaatimukset. Kaupan alan toimijoille on erityisen haastavaa varmistua siitä, että kaikissa niiden myymissä tuotteissa esitetyt kestävyysmerkinnät perustuvat uuden lainsäädännön edellyttämään sertifointiin. Merkkijärjestelmistä ei ole saatavilla keskitetysti tietoja vaan tiedot on kerättävä tapauskohtaisesti, mikä aiheuttaa hallinnollista taakkaa. Sertifiointijärjestelmällä asetetut vaatimukset voivat lisätä merkin käytön kustannuksia.

Yleisen ympäristöväittämän sekä kestävyysmerkinnän välinen rajanveto voi osoittautua vaikeaksi. Koska yleiseksi ympäristöväittämäksi ei katsota sellaista väittämää, joka eritellen selvästi ja helposti samassa viestintävälineessä väittämän kanssa, on tärkeää, ettei täsmennykselle aseteta liian tiukkoja sisältövaatimuksia. Täsmennystä koskevassa sisältömerkinnassa tulisi huomioida myös esimerkiksi viestintävälineestä johtuvat mahdolliset tila- ym. rajoitteet. Pakkauksien osalta on merkittäviä tilarajoituksia eikä olisi ympäristön kannalta perusteltua kasvattaa pakkauskokoa vain tämän väitteiden

5.5.2026

täsmennysvaatimuksen johdosta. Yhteiskunnan digitalisoitumisen edetessä tulisi huomioida myös digitaalisten keinojen tarjoamat mahdollisuudet väitteiden täsmentämisen yhteydessä.

Yleisen ympäristöväittämän tekeminen edellyttäisi jatkossa sitä, että elinkeinonharjoittaja pystyy esittämään väittämän tueksi tunnustetun erinomaisen ympäristönsuojelullisen tason toteutumisen. Tunnustetun erinomaisen ympäristönsuojelullisen tason osoittaminen on erittäin rajattua ehdotuksen mukaan. Muun mahdollisen sovellettavan unionin oikeuden laajuus jää avoimeksi, mikä osaltaan toisaalta tarjoaa elinkeinonharjoittajille mahdollisuuksia perustaa väittämiään muuhunkin kuin ainoastaan EU-ympäristömerkintään tai ISO 14024-standardin 1 tyypin merkintään, toisaalta lisää epäselvyyttä sallituista perusteista yleisten väittämien tueksi.

Kasvihuonekaasujen kompensointiin edes osittain perustuvien väittämien tekemisen kieltö tulee merkittävästi vähentämään hyödykesidonnaisten ilmastoväittämien esittämistä, sillä käsittääksemme aina tarvitaan tuotteen arvoketjun ulkopuolista kompensointia, jotta voidaan päästä hiilineutraaliuteen.

Hyödykkeiden pakkauksissa ja muissa tuotetiedoissa olevien ympäristöväittämien sekä kestävyysmerkintöjen osalta vastuun tulee olla yksiselitteisesti väitteiden ja merkintöjen laatijalla eli pääsääntöisesti hyödykkeen valmistajalla. Hyödykkeiden jakelijan on lähtökohdaisesti voitava luottaa siihen, että hyödykekohtaiset tiedot ovat paikkansapitävät.

On aivan ensiarvoisen tärkeää, että hallitus esittää valtioneuvoston asetusluonnoksessa esitettyä siirtymäaika osalle asetuksen mukaisista velvoitteista, kun kyse on jo markkinoille saatetuista hyödykkeistä ja niiden pakkauksista. Elinkeinonharjoittajien kannalta direktiivin sanamuodon ja komission omaksuman tulkinnan mukainen soveltamisen aloittaminen 27.9.2026 olisi kohtuutonta ja aiheuttaisi pahimmillaan yhteensä jopa satojen miljoonien eurojen ylimääräiset kustannukset ennen kaikkea jo olemassa olevien varastojen läpikäymisen, merkintöjen tarkistamisen ja täsmentämisen sekä pahimmillaan tuotteiden hävittämisen johdosta. Elinkeinonharjoittajien keskeisten velvoitteiden määrittelemiseksi olennaisten määritelmien, kuten kestävyysmerkinnän tulkinnanvaraisuus ja selkeiden tulkintaohjeiden puuttuminen vaikeuttaa elinkeinonharjoittajien valmistautumista uuteen sääntelyyn.

Kaupan liitto katsoo, että erityisesti kestävyysmerkintöjä sekä yleisiä ympäristöväittämiä koskevat direktiivin artiklat olisivat haastavia toteuttaa direktiivin mukaisessa aikataulussa. Pakkaus- ja markkinointimateriaalien uudistaminen on pitkäaikainen prosessi eikä vielä ole varmuutta sääntelyn sisällöstä, mikä tarkoittaa sitä, että lyhyemmänkin kierron kuluttajatuotteiden osalta voi tulla vaikeuksia varmistaa merkintöjen oikeellisuus. Pidemmän hyllyiän (ennen kaikkea käyttö-) tavaroiden osalta kyse on jo varastoissa olevien tuotteiden uudelleen merkitsemisestä tai markkinoilta poisvetämisestä, mitä ei voida pitää edes direktiivin kestävästä kulutuksesta edistävän tarkoituksen kannalta järkevänä. Uudelleenmerkitseminen jakelijan toimesta osoittautuisi hyvin vaikeaksi, kun alkuperäiset merkinnät on tehnyt tuotteen valmistaja ja vastuu niistä on ensisijaisesti valmistajalla, ei jakelijalla. Tämän vuoksi on erittäin kannatettavaa, että hallitus on päätnyt esittämään rajattua siirtymäaikaasäädöstä osaksi kansallista sääntelykokonaisuutta. Näin voidaan välttyä osalta turhista kustannuksista kuitenkin vaarantamatta sääntelyn tarkoitusta pidemmällä aikavälillä. Ehdotettu siirtymäsäädös on tarkasti rajattu ja ajallisesti lyhyehkö.

5.5.2026

2.3 Valvonta ja seuraamukset

Seuraamukset ehdotettujen säännösmuutosten rikkomuksista voivat olla merkittävät. Tämä yhdistettynä säännösten tulkinnanvaraisuuteen muodostaa elinkeinonharjoittajille merkittävän riskin. Etenkin markkinointia koskevien säännösten (ml. ehdotetun valtioneuvoston asetuksen kielletyiksi tulevat käytännöt) osalta tämä riski on korostunut ja saattaa vaikuttaa yritysten markkinointitoimiin siten, ettei sinänsä perustelluistakaan vastuullisuus-toimista jatkossa enää viestitä kuluttajille.

Seuraamusmaksujen osalta todettakoon, että lakiin kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista ehdotetut (13 ja 16 §) kansalliset laajennukset (puhtaasti kansalliset rikkomukset) on vastoin Suomen hallituksen hallitusohjelmakirjauksia siitä, että vältetään ns. Suomi-lisää EU-säätelyn täytäntöönpanossa.

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

8 lukuun eräistä kuluttajapalvelussopimuksista ehdotetaan mm. 23 §:n 2 momentin muuttamista kokonaan. Vaikkei direktiivin täytäntöönpano tosiaan edellyttäisi koko momentin muuttamista, pidettiin työryhmässä valmistelun aikana selkeyden vuoksi tarpeellisena nyt ehdotettua muutosta. Kaupan liitto pitää ehdotusta kannatettavana, vaikkakin maksu vianmäärityspalveluista nyt rajautuu vain välttämättömiin kustannuksiin.

36 §:ssä ehdotetaan säädettävän uudesta eurooppalaisesta korjaustietolomakkeesta. Säädöksen mukaan lomakkeen toimittaminen olisi elinkeinonharjoittajalle vapaaehtoista. Lomaketta käyttämällä elinkeinonharjoittaja voi osoittaa täyttävänsä tietyt kuluttajansuojasääntelyn tiedonantovelvoitteet. Toisaalta elinkeinonharjoittaja on säädöksen mukaan sidottu lomakkeella antamiinsa korjausehtoihin 30 päivän ajan ja velvollinen siten varautumaan siihen, että työ tulee suoritettavaksi vielä kohtuullisen pitkän ajan jälkeenkin lomakkeen antamisen jälkeen. Käytännössä jää nähtäväksi, kuinka käytännölliseksi ja hyödylliseksi lomakkeen käyttäminen näin tiukoilla säännöillä koetaan ja siten lomakkeen todellista hyötyä on vaikea arvioida.

Uudesta, ensisijaisesti valmistajiin kohdistuvasta korjausvelvollisuudesta säädettäisiin uudessa 37 §:ssä. Siinä laajennettaisiin tietyiltä osin valmistajien korjausvelvollisuutta virhevastuun ulkopuolisissa, rajatuissa tilanteissa. Vaikka soveltamisala onkin alkuun hyvin rajattu ja soveltuvia tuoteryhmiä on vain vähän, on velvollisuus periaatteellisesti merkittävä. Tulevaisuudessa soveltamisala tulee laajenemaan ja uuden velvollisuuden aiheuttamat muutokset ja kustannukset tulevat vaikuttamaan nyt esitettyä laajemmin.

Sen selvittäminen, onko valmistaja velvollinen korjaamaan vian tämän ehdotetun pykälän perusteella, on hyvin haasteellista. Korjausvelvollisuuden laajuuden selvittäminen vaatii perusteellista tutustumista kulloinkin voimassa oleviin ekosunnitteluasetuksen tuotekohtaisiin asetuksiin ja niissä asetettuihin korjattavuutta koskeviin vaatimuksiin. Elinkeinonharjoittajien näkökulmasta tällainen viittauksiin perustuva sääntely -etenkin dynaamisella soveltamisalalla tuoteryhmien muuttuessa/lisääntyessä- on poikkeuksellista ja erittäin vaikeasti hahmotettavaa.

Valmistaja voi kieltäytyä korjaamasta tavara (kun kyse on pykälän mukaisesta viasta) vain jos korjaaminen on mahdotonta joko oikeudellisesti tai tosiasiallisesti. Mahdottomuuden

5.5.2026

määrittelemine on hyvin vaikeaa. Erityisen haastaviksi arvioimme ne tilanteet, joissa kuluttaja on ensin itse korjannut tavaraa joko itse tai jonkun muun toimesta käyttäen mahdollisesti sopimattomia tarveaineita ja tai varaosia tai ilman asianmukaista osaamista, ja tavarankorjaaminen muodostaa tämän jälkeen riskin esimerkiksi tuotevastuun näkökulmasta.

Valmistajalla on oikeus periä korjaamisesta kohtuullinen maksu ja korjaaminen on suoritettava kohtuullisessa ajassa. Nämä ovat tulkinnanvaraisia ilmaisuja ja nähtäväksi jää, millaiseksi tulkintakäytäntö tältä osin määrittyy. Kaupan liitto pitää kuitenkin tärkeänä, ettei velvollisuutta määritellä liian tiukaksi.

Korjaamisvelvollisuus kohdistuu ensisijaisesti EU-alueella sijaitsevaan valmistajaan. Merkittävä osa soveltamisalaan kuuluvista tuotteista kuitenkin valmistetaan EU-alueen ulkopuolella, jolloin velvollisuus kohdistuu EU-alueella sijaitsevaan valtuutettuun edustajaan, tavarankorjantamiehen tai viime sijassa jakelijan. Kaupan toimijat voivat toimia useissa eri rooleissa myymiensä tuotteiden osalta. Arvioimme, ettei Suomessa juurikaan toimi valmistajan ominaisuudessa olevia (näiden tuotteiden osalta). Eri toimijoiden välillä on selvitettävä, kenellä uuden sääntelyn mukaiset velvollisuudet ovat ja miten korjauspalveluiden käytännön toteutus tapahtuu.

Käytännössä jää nähtäväksi, missä määrin kuluttajat tulevat hyödyntämään oikeuttaan tavarojen korjauttamiseen johtuen siitä, että korjaamisesta saa veloittaa kohtuullisen maksun ja siitä, että korjauspalveluita voi olla tämän sääntelyn perusteella saatavilla vain esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa (mikäli vaikkapa EU-maahantuoja sijaitsee siellä). Kuluttajalla ei ole oikeutta vaatia korjaamista esimerkiksi jakelijalta, mikäli jokin aiempi porras jakeluketjussa on vastuussa palvelun tarjoamisesta. Sääntelyn sisällön, soveltamisalan ja eri tekijöiden oikeuksien ja velvollisuuksien ymmärtäminen sekä viestiminen (valmistajan toimesta) kuluttajille laissa edellytetyllä tavalla tulee olemaan haastavaa.

3.2 Valvonta ja seuraamukset

Kaupan liitto pitää perusteltuna, että korjausoikeusdirektiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen säännösten rikkomisesta (KSL 8 luvun 36, 37 ja 38 §) voidaan elinkeinonharjoittajaan kohdistaa vain (tarvittaessa uhkasakkouhkainen) kielto eikä seuraamusmaksumahdollisuutta ole esitetty.

4. Lopuksi

Kaupan liitto katsoo, että ehdotettu sääntelykokonaisuus on laaja ja keskeisiltä osiltaan tulkinnanvaraista, mikä vaikeuttaa merkittävästi yritysten mahdollisuuksia valmistautua ja varautua uuteen sääntelyyn. **Kaupan liitto peräänkuuluttaa ehdotetun kansallisen siirtymäajan tärkeyttä kestävyys- ja ympäristömarkkinoinnin osalta ja painottaa ennakkolisten tulkintaohjeiden tärkeyttä.** Yritysten oikeusvarmuuden näkökulmasta lainsäädännön täsmällisyys ja tarkkarajaisuus ovat merkittäviä periaatteita ja niiden toteutuessa on huomattavasti helpompi valmistautua uusiin velvoitteisiin asianmukaisesti ja asetetuissa aikarajoissa. Kuluttajansuojasääntelyn ollessa pitkälti täysharmonisaatiosääntelyä, tulisi näihin seikkoihin kiinnittää erityistä huomiota nimenomaan unionin tasolla, jotta estettäisiin sisämarkkinoiden fragmentaatio ja erilaiset soveltamis- ja tulkintakäytännöt jäsenvaltioissa.

5.5.2026

Lisätiedot:

Toimitusjohtaja Kari Luoto, Kaupan liitto, kari.luoto@kauppa.fi, 0400 688 708

Johtava asiantuntija Tiina Vyyryläinen, Kaupan liitto, tiina.vyyrylainen@kauppa.fi, 050 60674